

Семантична багатогранність контрабаса виявляється в його ролі як лірично-го персонажа, що рефлексує, протестує, взаємодіє зі світом. Його висловлення набувають різних характеристик: аріозних, пісенних, речитативних, танцювальних, моторних, експресивно-колеристичних («Райдуга в січні»). Окрім ліричної сфери, контрабас виконує роль скерцозного інструменту («Мультфільм»), а також драматичного конфігуранта у фіналі циклу та «Інтерлюдії 3». Різноманітність семантичних функцій визначає і широкий спектр технічних прийомів: *pizzicato*, чвертьтони, флажолети, використання розширеного діапазону, детальне опрацювання темпових та динамічних градацій, складні ритмічні структури тощо.

Діалог контрабаса з оркестром реалізується через різні моделі взаємодії:

- гармонічний діалог («Елегія», «Райдуга в січні»), де контрабас доповнює оркестрову фактуру;
- діалог єдиногочасного контрасту, що уворює семантичну напругу (протиставлення хоралу та тріольних фігур як символів вічності та часу);
- різке протиставлення, де контрабас й оркестр різко протиставляються як носії кардинально різних смислів, протилежної семантики (кінець «Техно», де на алеаторично-сонористичний шар оркестру накладається контрабас з монологом-осмисленням, саме із монологом, адже діалогу із механістичним началом не відбувається).

Струнний оркестр трактується як ансамбль солістів, що підкреслюється розподілом партій *divisi*, високими технічними вимогами та персоналізованим підходом до голосів. Концерт Золтана Алмаші є прикладом розширеної трактовки контрабаса як інструмента з виразним ліричним, драматичним та скерцозним потенціалом.

Р. Захарова

МУЗИЧНА ОСВІТА В США ТА УКРАЇНІ: ПОРІВНЯННЯ СИСТЕМ КРИЗЬ ПРИЗМУ ОСОБИСТОГО ДОСВІДУ

R. Zakharova

MUSICAL EDUCATION IN THE USA AND UKRAINE: COMPARISON OF SYSTEMS THROUGH THE PRISM OF PERSONAL EXPERIENCE

Академічна мобільність є важливою компонентою професійного розвитку сучасного музиканта, оскільки дозволяє ознайомитися з різними підходами до викладання музичного мистецтва. У межах програми академічного обміну я отримала можливість навчатися в США за спеціальністю «Музичне мистецтво». Поеднання навчання в американському та українському університетах дало змогу не лише вдосконалити професійні знання та навички, але й порівняти освітні системи двох країн. Метою цієї доповіді є аналіз особливостей навчального процесу, структури музичної освіти, вибору дисциплін у США та Україні, а також виявлення їхніх спільних рис і відмінностей.

У 2024 р. я стала однією з десяти фіналістів міжнародної програми академічного обміну Global UGRAD (The Global Undergraduate Exchange Program), що надає можливість видатним студентам бакалаврату з усього світу навчатися протягом одного семестру в університетах США без здобуття ступеня. Згідно з умовами програми, студенти не мають можливості самостійно обирати штат чи університет для навчання, а розподіляються відповідно до своєї спеціальності. У межах цієї програми я навчаюся в Ball State University (Muncie, Indiana) у College of Fine Arts, School of Music.

Факультет музичного мистецтва університету пропонує різноманітні освітні програми, зокрема: Music Education (Музична педагогіка), Music Media Production (Виробництво музичних медіа), Music Performance (Виконавське мистецтво), Jazz Studies (Джазові студії) та Music (Музика). Особливістю структури навчання є те, що залежно від обраної програми студенти здобувають різні ступені: Bachelor of Music Education (Бакалавр музичної педагогіки), Bachelor of Science (Бакалавр наук), Bachelor of Music (Бакалавр музики) або Bachelor of Arts (Бакалавр мистецтв).

Програма Music має три напрями підготовки: Music Creation Composition (Створення та композиція музики), Applied Music (Прикладна музика) та Music Exploration (Дослідження музики). Я навчаюся за спеціальністю «Дослідження музики», яка передбачає здобуття ступеня бакалавра мистецтв або наук у галузі музики. Важливо зазначити, що ця програма не вимагає обов'язкового прослуховування для вступу. Це стало ключовим фактором у моєму виборі, оскільки через специфіку мого основного інструмента — бандури — університет не мав можливості прийняти мене на виконавську програму. Водночас програма передбачала можливість обрати фортепіано або вокал як основний інструмент.

Академічна освіта в США має високу персоналізацію навчального процесу, що стало для мене несподіванкою. Зокрема, тут відсутні традиційні групи, як в Україні. Хоча студенти належать до спільноти своєї спеціальності та року навчання, все навчання підбирається індивідуально. Це дає певну свободу у виборі дисциплін і дозволяє налаштувати навчання відповідно до власних інтересів і потреб у конкретній галузі, однак через відсутність групового навчання студенти не мають відчуття колективної роботи. З погляду вибору предметів існують певні правила. За 4 роки бакалаврату студент повинен пройти визначену кількість кредитів, що відповідає обраній спеціальності. Для студентів музичного мистецтва обов'язковими є курси з теорії музики, музично-історичних дисциплін тощо. Для виконавських спеціальностей обов'язковими є заняття з ансамблю та спеціального інструменту.

Цікаво, що студенти вступають з різним рівнем підготовки, тому в університеті проводяться вступні іспити для визначення рівня знань студента та розподілу на відповідний курс за складністю. Протягом одного семестру студент має набрати як мінімум 12 кредитів. Зазвичай курси мають 3 кредити, але, оскільки предмети з вивчення музичних інструментів або ансамбль дають лише 1–2 кредити, я вивчаю 6 предметів. Серед них — Орган, Арфа, Ансамбль нової музики, Теорія музики, Огляд музичної індустрії та Іспанська мова. Однією з особливостей є те, що студенти мають вибирати предмети не лише своєї спеціальності, але й загальноосвітні курси. При цьому предмети за спеціальністю повинні складати не менше 50 % від усіх обраних дисциплін. Це надає можливість розширити кругозір і вивчати предмети з інших галузей, навіть з таких, як кераміка чи танці. Список курсів доступний на спеціальному сайті, і студент самостійно обирає ті, які йому цікаві, однак кожен студент має академічного радника, який допомагає у виборі курсів та розвитку навчального плану. Крім того, протягом першого тижня можна змінювати предмети.

Ця система є дуже позитивною, оскільки дозволяє студентам розвиватися різносторонньо, виходити за межі своєї спеціальності та здобувати нові знання в інших сферах. Також, у США поширена практика подвійної спеціальності. Основна спеціальність, яка називається “major”, може бути доповнена додатковою спеціальністю, яка називається “minor”. Хоча частіше це спільногалузеві дисципліни, іноді вони можуть бути абсолютно з різних сфер, наприклад можливо вивчати

медицину та додатково отримувати ступінь гітариста. Варто також зазначити, що вся освіта в США є платною, і стипендії надаються здебільшого як зменшення плати за навчання.

Освітній процес у США вимагає значної кількості особистої роботи студента. Багато матеріалу потрібно опрацьовувати самостійно, оскільки домашні завдання часто не дублюють те, що було викладено на лекціях. Теоретичні предмети передбачають велику кількість читання, що також потребує індивідуального підходу до вивчення матеріалу. Що стосується музичної освіти, то викладання спеціального та додаткового інструменту в США загалом не відрізняється від української системи. Це індивідуальні заняття з викладачем, на яких студенти розбирають матеріал, перевіряють вивчене вдома та вдосконалюють техніку гри. Я маю заняття з моїх інструментів раз на тиждень, тривалістю одну годину або півгодини, тому все інше навчання проходить у вигляді самостійної роботи. Особливу увагу в системі навчання приділяють колективному музикуванню. Регулярно проводяться концерти колективів та сольних виконавців, що є обов'язковою частиною програми для здобуття омріяного ступеня.

Отже, навчання в США, особливо в галузі музичного мистецтва, характеризується високою персоналізацією, значною самостійною роботою та гнучкістю у виборі дисциплін. Студенти мають можливість формувати свою освітню програму відповідно до власних інтересів, при цьому не втрачається важливість колективного музикування, яке є невіддільною частиною навчання. Ця система сприяє розвитку різносторонніх навичок і вмінь, дозволяючи студентам вийти за межі власної спеціалізації та глибше зануритися в різні аспекти музичної культури.

І. Палійчук

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ Й ВИКОНАВСЬКІ ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕРТУ ДЛЯ СКРИПКИ ТА СИМФОНІЧНОГО ОРКЕСТРУ А. ЛЕГКОГО

I. Paliichuk

GENRE-STYLISTIC AND PERFORMANCE FEATURES OF A. LEHKYI'S CONCERT FOR VIOLIN AND SYMPHONY ORCHESTRA

Концерт для скрипки та симфонічного оркестру Андрія Легкого є яскравим прикладом сучасної української музики, побудований на основі мінімалістичних технік, що визначають особливості його звучання та структури. В основі аналізованої композиції лежить характерна для концертного жанру тричастинна циклічна модель, що ґрунтується на контрастному темповому співвідношенні (швидко — повільно — швидко). У Скрипковому концерті автор відходить від традиційної медитативності та демонструє вражаюче динамічне насичення фактури. Композитор майстерно поєднує лаконічні, часто повторювані мотиви з несподіваними динамічними контрастами, створюючи музику, що пульсує енергією та емоційною напругою.

Стильові ознаки мінімалізму впливають на формотворення Концерту, виявляються у структурних особливостях твору, в основі якого лежать обмежені засоби тематичних елементів, що підлягають різноманітним трансформаціям. Однак, на відміну від притаманному традиційному мінімалізму неспішному спокійному розвитку музично-тематичного матеріалу, драматургія названої композиції базується на наростанні напруження, кульмінаціях та раптових спадах, створюючи враження імпульсивності та непередбачуваності.